

УДК 330.341.2

Турило А.М.*доктор економічних наук, професор,
директор**Криворізького економічного інституту
Криворізького національного університету***Корнух О.В.***кандидат економічних наук,**доцент кафедри суб'єктів господарювання та інноваційного розвитку
Криворізького національного університету*

«ЕКОНОМІЧНА ТРАНСФОРМАЦІЯ» ЯК КЛЮЧОВЕ ПОНЯТТЯ СУЧАСНОГО ГРОМАДСЬКОГО РОЗВИТКУ

У статті представлені теоретико-методичні положення і рекомендації щодо розкриття сутності таких категорій, як «трансформація», «економічна трансформація» та «економічна трансформація підприємства». Визначено основні передумови появи економічного поняття «економічна трансформація». Обґрунтовано економічну трансформацію в аспекті переходу від просто економічного розвитку до економіко-інноваційного типу. Доведено роль суб'єктивного чинника підприємства в процесі його економічної трансформації.

Ключові слова: економічний розвиток, економіко-інноваційний тип розвитку, трансформація, економічна трансформація, економічна трансформація підприємства, інтелектуальний капітал

Турило А.М., Корнух О.В. «ЭКОНОМИЧЕСКАЯ ТРАНСФОРМАЦИЯ» КАК КЛЮЧЕВОЕ ПОНЯТИЕ СОВРЕМЕННОГО ОБЩЕСТВЕННОГО РАЗВИТИЯ

В статье представлены теоретико-методические положения и рекомендации по раскрытию сущности таких категорий, как «трансформация», «экономическая трансформация» и «экономическая трансформация предприятия». Определены основные предпосылки появления экономического понятия «экономическая трансформация». Обоснована экономическая трансформация в аспекте перехода от просто экономического развития к экономико-инновационному типу. Доказана роль субъективного фактора предприятия в процессе его экономической трансформации.

Ключевые слова: экономическое развитие, экономико-инновационный тип развития, трансформация, экономическая трансформация, экономическая трансформация предприятия, интеллектуальный капитал

Turylo A.M, Kornuh O.V. «ECONOMIC TRANSFORMATION» AS A BASIC CONCEPT OF MODERN SOCIAL DEVELOPMENT

The article presents theoretical and methodological position and recommendations about such categories: «transformation», «economic transformation» and «economic transformation of the enterprise». Defined the basic prerequisites for the appearance of economic concept – «economic transformation». The economic transformation grounded in the aspect of transition from simply economic development to innovative economic type. The role of human factor of enterprise is well-proven in the process of his economic transformation.

Keywords: economic development, economic and innovative type of development, transformation, economic transformation, economic transformation of the enterprise, intellectual capital.

Постановка проблеми. Поняття «трансформація» широко використовується в науковій і практичній діяльності. Воно охоплює різні явища суспільного розвитку і йому приділяється достатньо багато уваги. Однак, чіткого, зрозумілого і загально визначення даного поняття в економічній науці і практиці і до теперішнього часу не існує.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Природу трансформації економіки досліджували такі відомі вітчизняні вчені: О. Амоша, А. Гальчинський, В. Геєць, В. Базилевич, С. Мочерний, І. Жилиєв, Н. Гражевська та ін. Дослідженням трансформаційних процесів на рівні суб'єктів господарювання на сьогодні займаються такі українські науковці, як О. Кузьмін, А. Кравець, І. Тимчишина та ін.

Постановка завдання. Розкрити сутність таких категорій, як «трансформація», «економічна трансформація» та «економічна трансформація підприємства».

Виклад основного матеріалу дослідження. У Великій радянській енциклопедії [1] трансформація в загальному виді представляється як зміни, перетворення. В інших роботах трансформація або просто використовується авторами в певному контексті, без пояснення її змісту, або тлумачиться достатньо спрощено, тобто без необхідних

акцентів на суттєвих ознаках даного поняття [2, с. 46; 3, с. 22; 4, с. 63; 5, с. 15; 6, с. 45; 7, с. 155; 8, с. 57; 9, с. 25; 10, с. 21 та ін.]. Зрозуміло, що в таких трактовках цього недостатньо, щоб відобразити основний зміст трансформації у загальнотеоретичному контексті.

У цій роботі нами зроблено спробу розкрити сутність і особливості таких понять як «економічна трансформація» і «економічна трансформація підприємства».

Перше, на чому хочеться наголосити, це на тому, що економічна трансформація (як і будь яка інша трансформація) здійснюється і має місце тільки в межах економічного розвитку (країни, регіону, галузі, підприємства), що відображено на рис. 1.

Рис. 1. Основні види економічної трансформації по критерію меж виникнення і здійснення

Рис. 2. Основні передумови появи економічного явища «економічна трансформація»

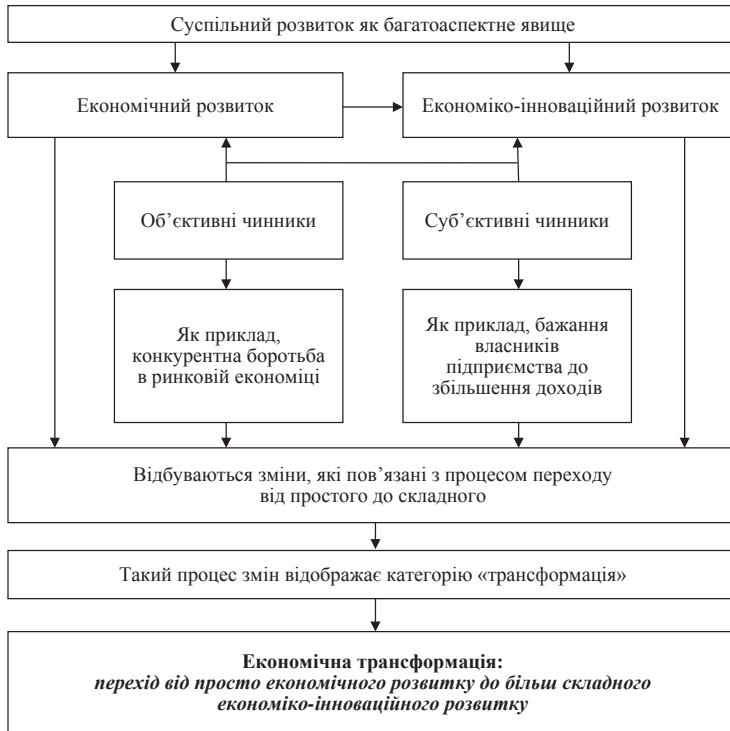

Рис. 3. Економічна трансформація в аспекті переходу від просто економічного розвитку до економіко-інноваційного типу

Рис. 4. Роль суб'єктивного чинника підприємства в процесі його економічної трансформації

Другий наголос пов'язаний з передумовами появи такого явища, як економічна трансформація. З цього приводу всі передумови ми розділяємо на два види:

- 1) об'єктивні (зовнішні, незалежні);
- 2) суб'єктивні (внутрішні, залежні).

Об'єктивні передумови трансформаційного процесу вказують на те, що вони не залежать від бажання суб'єкта і сприймаються їм як певна даність.

Суб'єктивні передумови трансформаційного процесу пов'язані саме з бажанням і дією «сукупного» суб'єктивного чинника (рис. 2).

Яскравим і наочним прикладом, який характеризує, з одного боку, економічну трансформацію, а, з іншого боку, передумови її появи, причому у єдності двох видів передумов (об'єктивних і суб'єктивних), на наш погляд, є наступні зміни в економічному розвитку (рис. 3).

Особливу увагу треба приділити суб'єктивному чиннику. Від обсягу і якості даного чинника залежить динаміка і якість економічної трансформації на підприємстві. Основні складові суб'єктивного чинника в процесі економічної трансформації на підприємстві представлено на рис. 4.

Економіко-інноваційний тип розвитку відрізняється від просто економічного розвитку тим, що даний тип є більш прогресивним і складнішим за змістом і реалізацією, здійснюється переважно на засадах використання інновацій, та забезпечує значне зростання ефективності.

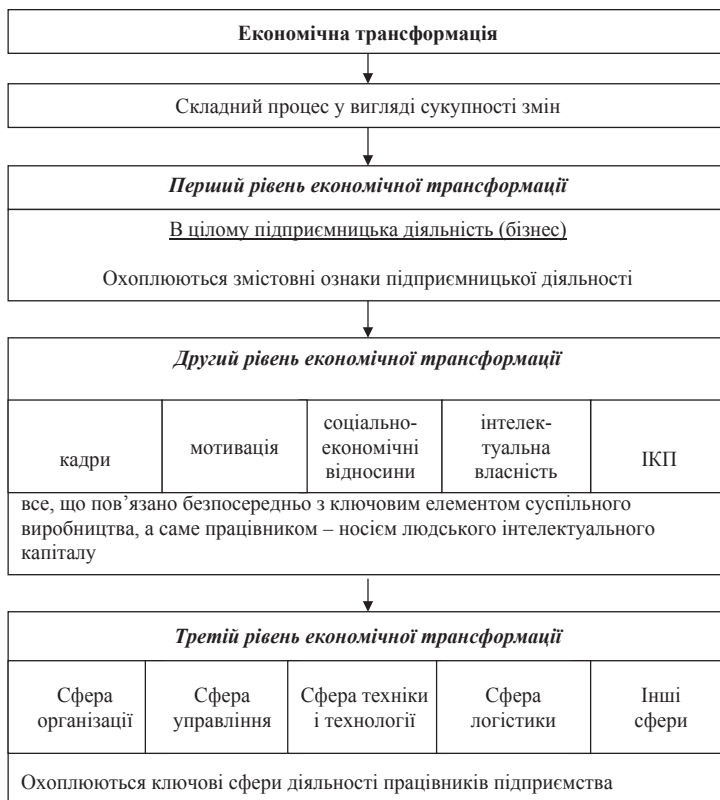
Економічну трансформацію, як і просто трансформацію, ми пропонуємо класифікувати по трьом рівням (рис. 5).

Економічна трансформація як об'єктивно-суб'єктивний процес відбувається в просторі та часі, має на певних етапах різну динаміку і наслідки.

Розглянуті вище положення і характеристики дозволяють нам запропонувати власне визначення поняття «економічна трансформація» та «економічна трансформація підприємства».

Економічна трансформація – це економічна категорія, яка пов'язана з економічною сферою, притаманна різним рівням господарювання, відображає складний процес, що здійснюється одночасно в просторі і часі, відбувається під впливом об'єктивних та суб'єктивних чинників і ключовою ознакою якого є сукупність змін, які в кінцевому підсумку призводять до нового економічного стану, нових економічних результатів та постановки нових економічних цілей та завдань.

Економічна трансформація підприємства (економічна трансформація в межах підприємства) – це економічна категорія, що характеризує складний процес у вигляді сукупності економічних змін, усвідомлених і задіяних всім персоналом підприємства, в міру його інтелектуальних й інвестиційних можливостей, в усіх сферах і видах діяльності підприємства з метою забезпечення стратегічного конкурентоспроможного його розвитку.

Рис. 5. Класифікація економічної трансформації за рівнями та сферами формування

Висновки з проведеного дослідження. Таким чином, представлені в даній науковій статті теоретико-методичні положення і рекомендації дозволяють більш глибоко і ґрунтовно підійти до розкриття сут-

ності таких категорій, як «трансформація», «економічна трансформація» та «економічна трансформація підприємства».

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Большая советская энциклопедия: В 30 т. – М. : «Советская энциклопедия», 1969-1978. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://slovari.yandex.ru/~книги/БСЭ/~Тр/6>.
2. Галюк І.Б. Трансформація поглядів на життєвий цикл організаційної системи в умовах нової економіки / І.Б. Галюк // Регіональна бізнес-економіка та управління. – 2013. – № 1. – С. 46–51.
3. Геєць В. Ринкова трансформація в 1991—2000 роках: здобутки, труднощі, уроки / В. Геєць // Вісник Національної академії наук України. – 2001. – № 2. – С. 22–37.
4. Будкін В. Економічна трансформація, інновації і геополітичне положення країн СНД / В. Будкін // Стратегія розв. України: соціол., економіка, право. – 2008. – № 1/2. – С. 63–68. – укр.
5. Вергуненко Н. Трансформація ринку консалтингових послуг / Н. Вергуненко // Вісник Київського національного торговельно-економічного університету. – 2013. – № 4. – С. 15–24.
6. Жилияев І.Б. Методологічні питання дослідження трансформацій соціально-економічних систем / І.Б. Жилияев // Стратегія розв. України: соціол., економіка, право. – 2008. – № 1/2. – С. 45–61.
7. Лимонова Е.М. Трансформація економічного змісту ТНК в умовах глобалізації / Е.М. Лимонова // Європейський вектор економічного розвитку. – 2013. – № 2. – С. 155–164.
8. Мандибура В. Системно-формаційна трансформація інституту власності / В. Мандибура // Економічна теорія. – 2013. – № 2. – С. 57–73.
9. Марцин В.С. Трансформація інфляційних процесів в умовах реорганізації економіки / В.С. Марцин // Актуальні проблеми економіки. – 2012. – № 9. – С. 25–35.
10. Чала О.В. Трансформація знань як чинник інноваційного розвитку / О.В. Чала // Вісник Міжнародного слов'янського університету. Сер. : Економічні науки. – 2012. – Т. 15. – № 2. – С. 21–25.